

**Јаңы јылла,
нөкөрлөр!**

**Агитатордын
БЛОКНОДЫ**

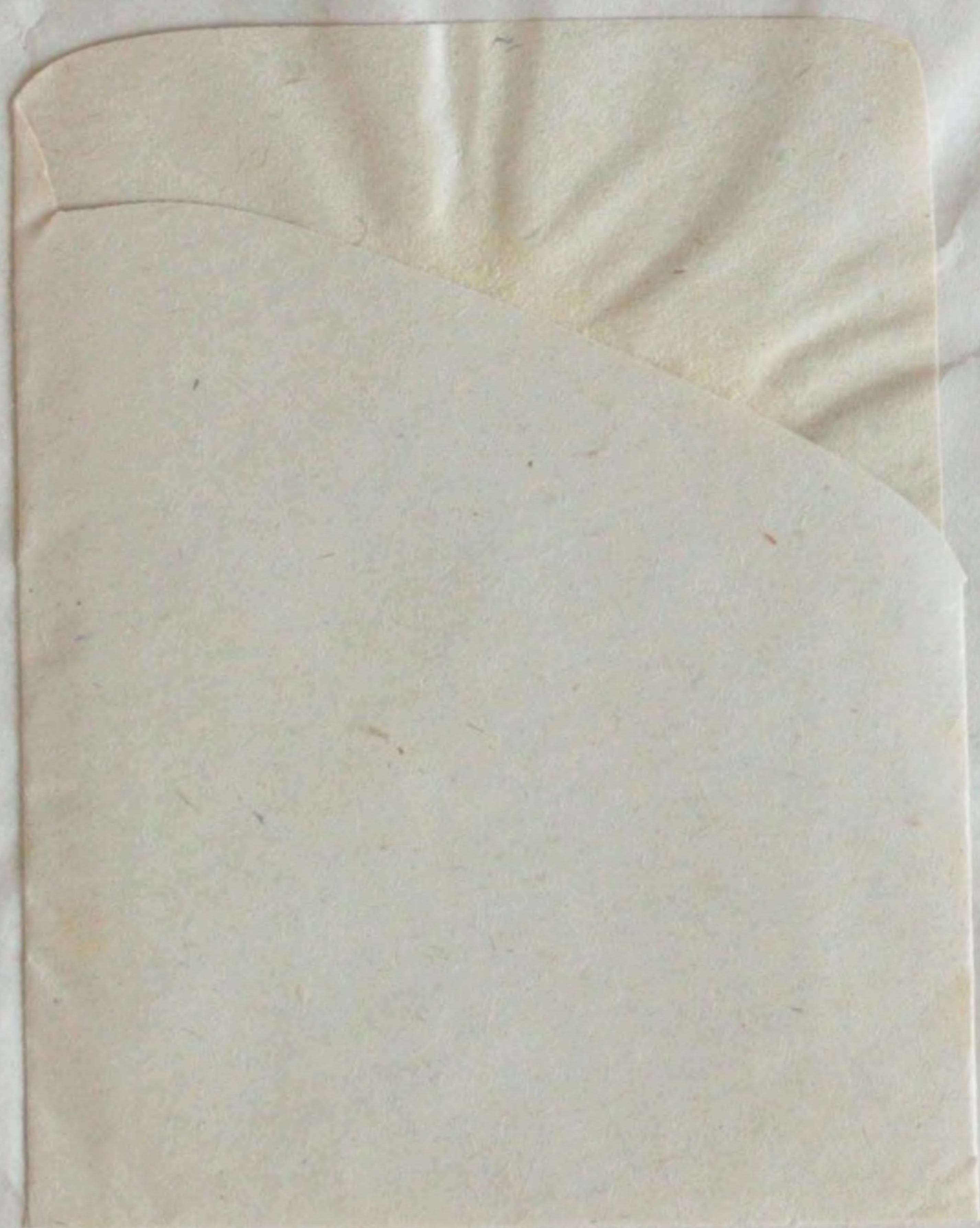
1984

ДЕКАБРЬ

12 №

Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!

АГИТАТОРДЫҢ БЛОКНОДЫ

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын
пропаганда ла агитация бөлүги

1984 j.
декабрь
12 №

АЛТАЙДЫҢ БИЧИКТЕР ЧЫГАРАР ИЗДАТЕЛЬСТВОЗЫНЫҢ
ТУУЛУ АЛТАЙДАГЫ БӨЛҮГИ

ПАРТИЯНЫҢ ПЛАНДАРЫ — АЛБАТЫНЫҢ ПЛАНДАРЫ

Бешжылдыктын төртинчи жылы божоп барып жат. Он биринчи бешжылдыктын калганчы жылын жозокту уткыырга совет улус белетенип алды. Келер жылда оларды жаңы жаан задачалар сакып жат.

КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы бойынын жуунында СССР-дин 1985 жылда экономический ле социальный өзөтөн Государственный планнын ла бюджеттин проегин шүүжерде, нөкөр Константин Устинович Черненко жаан куучын айткан. КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы нөкөр Черненконын куучынында айдылган түп-шүүлтелерди бүткүлинче жараткан. Бүгүн ол түп-шүүлтелер ле тургузылган задачалар партийный, государственный ла хозяйственный органдардын, общественный организациялардын ла ишкүчиле жаткандардын коллективтеринин ижинин программазы боло берди. Планды ла бюджетти СССР-дин Верховный Советинин экинчи сессиязы жөптөди.

Келер 1985-чи жыл көп керектериле аңылу башка. Ол — КПСС-тин XXVII съездине эрчимдү белетенетен жыл, ол — Ада-Төрөл учун Улу жууда совет албаты женгенинин 40-чи жылдыгын байрамдайтан жыл. «Бу керектер бистин жаңы жылдагы ижиске аңылу политический учур берип туру. Келер жыл бу бешжылдыкты женүлү бүдүреле, он экинчи бешжылдыкка лаптап белетенип алатан кычырула өдөр учурлу» — деп, нөкөр К. У. Черненко айткан.

Кезик шылтактардан улам 1981—1982 жылдарда албаты хозяйствонун өзүминин тебүлери пландалганынан бир эмеш жабыс болгон. Партия ол шылтактарды шүүп көрөлө, экономиканын өзүмине буудак эдип турган једиклес-тутактарды јоголторы јанынан жаан иш өткүрди. Онын шылтуунда экономиканын өзүми тыңый берди. Калганчы эки жылда албаты хозяйствонун ончо бөлүктеринде өзүм бар.

Јурт хозяйстводо керектер база ондолды. Ол керегинде КПСС-тин Төс Комитединин октябрь айдагы Пленумында жаан куучын болды. Бастыра бу једимдерле кожо совет улустын јадын-јүрүми јарана берди. Шак бу керектен партиянын экономический политиказы чике болгоны көрүнөт.

Андый једимдерге канайда једип алганыс? Элден озо хозяйственный иштерди башкарарын јарандырары јанынан партийный организациялар, советский ле государственный

органдар тос јерде ле јербойында јакшы, чокым ууламјылу иштегендерин темдектеер керек деп, нокор Черненко айткан. Башкараачы ишчилерге некелте бийиктеген, дисциплинаны тынгыдары јанынан јаан иш одуп јат. Ол иштерди бастыра албаты јарадып јомогон.

Эмди ол једимдерди аstatпай, там коптодори јанынан кичеенер керек. Кезик иштер уян тозолгони база бар. Строительстводо једикпес-тутактар артканча. Каа-јаа јерлерде башкараачы ишчилер, коммунисттер једимдерге борзынып тургандары билдирет. Ого јопсинерге јараба. Сондоп тургандар озочылдарга теждежер. Озочылдар — јангы једимдерге амадаар учурлу.

Бешјылдыктын калганчы јылынын пландары экономикада башталган јакшы керектерди оног ары ууландыраарына учурлалды. Панда албаты хозяйствоны бийик тебулерле оскуретени темдектелген. Общественный производствонинг астамын кодурер задача тургузылган. Одыру-энергетический комплекс, газовый промышленность, атомный энергетика бийик тебулерле озор. Јаан задачалар металлургиянын, машиностроительдердинг алдына тургузылган. Јурт хозяйствоны, агропромышленный комплексинг бастыра болуктерин јангы техникала јепсеер, јурт хозяйствого минеральный удобриелер коп берилер.

Советтер Ороонынын кажы ла ишчизин государственный планнын социальный болуктери јилбиркедет. Совет улустын јадын-јуруминин материальный ла культурный кемин бийиктедери темдектелген. Улус јуртап јадар туралар тудары элбеер, социально-культурный строительство тыныыр. 1985 јылда улустын быжу кирелтелери 3,3 процентке коптоор, ол откон торт јылдагызынан чик јок коп. Уредучилерге, јурт хозяйствонинг кезик ишчилерине акча-јал бийиктедилер. Ада-Торол учун Улу јууда турушкандарга јенгилтелер элбедилер, школдын ижин јангырта тозоориле колбулу јаан керектер эдилер.

Орооннын коруланар арга-чыдалын там тынгыдатаны ајаруга алылган.

Панда тышјанында экономический колбуларды тынгыдары, анчада ла СЭВ-тинг члендери ороондорло омолложорин элбедери темдектелген. Быјыл јайгыда Москвада откон Экономический јуунда социализмнинг најылык ороондорынинг башчылары јоптошкони бастыразы ајаруга алылган.

Келер јылдын планы ла бюджетди КПСС-тинг XXVI съездининг ле партиянын Тос Комитедининг онын кийниндеги Пленумдарынинг јоптори аайынча тургузылган. Калганчы

жылдарда бистинг ороондо эдилген жакшы керектер планда ајаруга алылды.

«Эмди темдектелген ле јөптөлгөн планы јүрүмде бүдүретен чокым ууламјылу иш башталып јат. План сөс јоктон бүдер учурлу, аргалу болзо, ажыра бүдер учурлу» — деп, нөкөр К. У. Черненко айткан.

Албаты-хозяйствонун ончо бөлүктеринин, бастыра предприятиелердин, хозяйстволордын, организациялардын алдында турган задача — кичеенип, жакшы иштенетени, бойында бар бастыра аргаларды тuzаланатаны, јаан једимдерлү, бийик кирелтелү астамду болотоны. Бастыра ишти алдындагызынан бийик кемине көдүрер, чындыйын јарандыра керек.

Бүдүретен јаан керек — материальный арга-јөөжөни кымакайлап чеберлеери. Бу суракта некелте азыйдагызынан эмеш өскө болор учурлу. Бүгүн арга-јөөжө јаантайын көптөп турар эмей деп керексинбейтени јастыра. Эмдиги өйдө производствонун өзүмин јеткилдеерге арга-јөөжөни чеберлеп чыгымдаганы, кымакайланары јаан учурлу болуп јат. Кажы ла предприятиеде чеберлейтен ле кымакайланта план тургузала, оны кыйалта јоктон бүдүрери керектү. Орооннын озочыл предприятиелеринин јозогыла кажы ла предприятие бойынын алдына чеберлелген материалла, сырьело, одырула јылына эки күн иштеер социалистический молју аларга јараар.

Орооннын озочыл иштү коллективтери хозяйствоны астамду эдип алганы ажыра предприятиенин, областьтын, крайдын ла республиканын планга үзеери кымакайлалган фонд төзөйлө, оны ишкүчиле јаткандардын коллективтеринин социальный керексигенин, элден озо улусты медицинский јеткилдеерин јарандыраарына тuzаланатаны јанынан эткен баштапкайды КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы јараткан.

Ишти чике тuzаланарына, иштин арбынын бийиктедерине аңылу ајару эдилер. Ол јанынан кезик коллективтерде иштенип турган јердин аттестациязын өткүрип баштаганы јарамыкту. Партиянын Төс Комитеди бу јуукта Днепропетровскта комбайндар эдер заводтын коллективинин андый ижин јаратты. Јербойындагы партийный, советский ле профсоюзный органдар ол башталган жаңы керекти бойлоры өткүрген болзо, жакшы болор эди.

Хозяйство астамду болотоны — продукциянын чындыйы јаантайын јаранып туратаны.

Јурт хозяйствоны өскүрер планда өскө јаан учурлу иш-

төрле коштой КПСС-тин Төс Комитедининг октябрь (1984 ж.) айдагы Пленумынын жөптөри аайынча жерди жарандырарына — мелиорацияга жаан ажару эдилген. Бистин областька келиштире алза, мелиорация — малдын азыралын көптөдөтөн төс арга. Азырал дезе, малдын тоозын көптөдөтөн, продуктивнозун бийиктедетен арга болуп жат.

Туулу Алтайда журт хозяйствонь өскүрери көп нургунында ар-бүткен айалгалардан камаанду дезе, жастыра болбос. Жердин түжүми, продукциянын чындыйы жердин кыртыжында бар чыккан камаанду. Бүгүнгү күнде областьтын колхозторунда ла совхозторунда жаантайын сугарылар 8,2 мун гектар жер бар, 6,5 гектар жерди көчүп жүрер жазалла сугарып жат. Областьта 50 мун гектар жерде культурно-технический иштер өткөн, 2,8 мун гектар сас жерлер кургадылган.

Келер өйдө Туулу Алтайда мелиорация элбеер. 1990 жылга жетире сугарылып турган жерлер 40 мун гектарга шыдарлажар. Эзенде, он биринчи бешжылдыктын калганчы жылында, Кош-Агаш райондо Еленгашта жер сугарар система жазалып башталары пландалган. Көксууда алты мун гектар жерди сугарар система жазаарына көп миллион салковой акча чыгымдаары темдектелген. Строительство 1987 жылда башталар. Кош-Агаш райондо Тархатыдагы системаны жазап бүдүрзе, алты мун гектар жер сугарылар.

Сугарылган жерлерден хозяйстволор бийик түжүм алып жадылар. Кош-Агаш райондо 1983 жылда сугарылган кажы ла гектардан 32,3 центнерден өлөң жуунадып алган. Бу райондо Калининнинг адыла адалган колхозто бир гектардан 72,9, «Путь к коммунизму» колхозто 48,4 центнерден өлөң жуунадып алган.

Жерди сугарып, общественный малга көп азырал беле-теп алар арга Көксуу-Оозы, Кан-Оозы, Ондой ло Улаган райондордо бар. Темдектезе, Петр Суховтын адыла адалган совхозто сугарып турган кырада көп жыл өзөр өлөңдөрдун түжүмин кажы ла гектардан 50 центнерге жетире жуунадып жат. Силостойтон культуралардын түжүми гектардан 210 центнерге једип туру.

Государство бистин областьта жер жарандырар иштерге (мелиорацияга) акчаны көп берип жат. Сегизинчи бешжылдыкта мелиорацияга 1,6 миллион салковой акча чыгымдалган болзо, тогузынчыда — 15, онынчыда — 17,6 миллион салковой чыгымдалган. Бу өдүп јаткан бешжылдыкта мелиорацияга 28 миллион салковой чыгымдаары пландалган. Келер 1985 жылда областьтын колхозторы ла совхозторы

жарандырылган (сугарылган ла кургадылган) жерлерден 39,5 мун тонна азырал эдип алары пландалган.

КПСС-тин Төс Комитединин октябрь айдагы (1984 ж.) Пленумынын жөптөрүн жүрүмде бүдүрүп, Туулу Алтайда кыралардын түжүмин бийиктедер иштер областыта малдан алар продукталарды көптөдөрүн жеткилдеер.

Келер жылда бүдүретен иштер көп, задачалар жаан. Олор жөнүлү бүдери экономиканы партийный башкара кемин бийиктеткенинен, албаты-жоннын ортодо партийно-политический ишти бастыра аргаларла тынгытканынан камаанду. Социалистический мөрөйдин аргаларын толо тюзаланар керек. Коллективте мөрөй элбеде төзөлгөнүнөн, оны партийный ла профсоюзный организациялар чике ле билгир башкарып турганынан иштин жедимдери бийик болоры камаанду.

Партийный, профсоюзный ле комсомольский организациялар, агитколлективтер, агитаторлор ло политинформаторлор бойынын ижин 1985 жылдын ла бастыра бешжылдыктын пландарын ла социалистический молжуларын бүдүрерине ле ажыра бүдүрерине ууландырап учурлу.

КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы коммунисттерге, орооннын бастыра ишкүчиле жаткандарына государствонын пландарын бүдүрери учун социалистический мөрөйдө элбеде туружалы, Лениннин партиязынын XXVII съездин иште бийик жедимдерле уткыйлы деп кычырган. Ол кычыруны Туулу Алтайдын ишкүчиле жаткандары, бастыра совет улус чылап ок, бойына алып, КПСС-тин Төс Комитеди жараткан пландарды бүдүрери учун эрчимдү иштене бердилер.

Партиянын пландары — албатынын пландары.

АРГА-ЧЫДАЛДЫ БИРИКТИРЕР

Бу јуукта партиянын горкомында городтын предприятиелеринин ле учреждениелеринин башчылары јуулала, ишкүчиле јаткандардын коллективтеринде јартамал-политический ишти јарандырары керегинде суракты шүүшкен. Горкомдо андый туштажулар јанжыккан. Олорды идеологический планерка деп адагылайт. Бу учуралда Ада-Төрөл учун Улу јууда совет албаты јенгенинин 40-чи жылдыгын јозокту уткыыры јанынан социалистический мөрөй өдүп турганы керегинде куучын өтти.

Куучындап беретен керектер бар. Городтын кезик коллективтеринде мергендү иштү 40 недеде, кезигинде — эске алынып эрчимдү иштейтен күндер өдүп туру. Кажы ла директор бойынын коллективинде иш канайда өдүп турганын куучындаган. Бой-бойларына сурактар көп болды. Бойлорындагы керектерле тундегилейт. Критика база болгон. Планерка божогон, је куучын токтобойт. Перерывка улус анда-мында јуулыжып, оног ары куучындашканча. Эртен ол куучын коллективтерде оног тын өдөри јарт.

Областьтын предприятиелери сайын идеологический планеркалар өдөри көндүге берди. Олорды предприятие-нин, учреждениенин, хозяйствонун башкараачылары өткүрет, анда партийный организациянын качызы, профсоюзный комитеттин председатели, комсомольский организациянын качызы кожо башкарыжып јат. Планеркада башкараачы ишчилер, специалисттер, кезикте јурт Советтин председатели, Културанын туразынын директоры, библиотеканын заведующийи, школдын директоры, общественный организациялардын башкараачылары туружат.

Андаый планеркаларда кажы бир башкараачы эмезе специалист коллективти нак эдеринде, социалистический мөрөйди төзөөринде канайда туружып турганы керегинде, улус иштеген јерлерде көргүзүлү агитация канайда јазалганы керегинде, балдарды биледе үредип тазыктырары керегинде, профессиональный байрамдарды өткүрери керегинде сурактарды шүүжип јадылар. Бу сурактарды планеркаларда шүүшкени башкараачы ишчилерге коллектив-

те јартамал ла таскамал иштерди тынгытканы ажыра производствоны чике башкарарына болужат.

Идеологический планеркалар — областьтын бүгүңги күндеги жүрүминен алган жүк ле бир керек. Је бу јаан эмес керектен партийный организациялар идеологический ишке јаан учур берип тургандары билдирет. Идеино-таскамал ишти политический, тözömöl лө хозяйственный иштерле колбоштырганы јаан једимдү болотоны јарт көрүнөт.

Партийный организациялар идеологический планеркаларла коштой, бирлик политкүндер, ачык письмонын күндерин өткүрип јадылар. Социалистический молјуларга экономический тözөлгө берилет. Идеологический ишчилердин аттестациязы өдөт.

Партийный үредүнинг кебери өскөлөңди. Эмди анда коммунисттер үренет. Городто ло райондордо партийно-хозяйственный активтин үредүзи өдөт. Партийный, комсомольский ле экономический үредүнинг пропагандисттери — 1200-тең ажыра коммунисттер. Олор бийик үредүлү, пропагандисттин ижин сүүп турган улус. Беш кижии Алтайдын пропагандисттеринин Күндүлү книгезине бичилген, 12 кижии Лениннин мактулу грамоталарыла, столдо тургузар медальдарла кайралдалган.

Улустын ортодо идеино-таскамал ишти «Билгирлер» обществонин члендери, 3,5 мунг үредүчилер, 1500 культуранын, литературанын ла искусствонин ишчилери, партийный, профсоюзный, комсомольский ишчилер башкарат. Олордын тоозынан төрт мунг докладчик, политинформаторлор, агитаторлор көстөлгөн.

Ишкүчиле јаткандарды коммунистический күүн-тапту эдип тазыктырарында партийный организацияларда јакшы ченемел көп. Ол јанынан јаан тузалу иш культуранын учреждениелеринде болуп јат. Партийный организациялар, идеологический учреждениелер, бастыра идеологический ишчилер бойларынын ийде-чыдалын бириктирип ийзе, ишкүчиле јаткандардын ортодо јартамал-политический иш там јаранар.

Таскамал ишти бириктире тözөөри ле башкарары керегинде партиянын XXVI съездинин, КПСС-тин Төс Комитединин июнь айдагы (1983 ј.) Пленумынын јөптөрин жүрүмде бүдүрери јанынан областьтын партийный организацияларында јаан иш өдүп туру. Партиянын горкомы ла райкомдор келер өйдө бүдүретен идеологический иштин комплексный пландарын тургузала, өдүп турган иш једимдү болзын деп кичеенип турулар.

Бирлик идейно-воспитательный программага область-тын, городтын, райондордын организациялары ла учреждениелери кирип јат.

Темдек эдип, Шебалин райондо «Эликманардагы» совхозты алалы. Мында таскамал иштин бирлик системазын төзөөри јенил эмес. Совхозтын јеринде 4300 кижии јуртап јат, хозяйство до дезе јүк ле 900 кижии иштеп јат. Өскө улус агашпромхозто, быткомбинатта, садуда, школдордо, больницаларда, санаторийде ла совхозтын јеринде турган өскө дө учреждениелерде иштейт. Олорды јартамал-политический ле таскамал ишле канайда јеткилдеер? Бу организациялардын ла учреждениелердин ас коммунисттерлү партийный организациялары бойынын керектерин шүүжип јадылар. Бу јуук өйгө јетире андый болгон.

Олор коомой иштеп јадылар деп айдарга јарабас. Је арга-чыдалы, улузы ас бололо, олор элбек политико-таскамал иш өткүрер чыдалы јок. Ол ок өйдө совхозто ло онын јеринде турган предприятиелерде ле учреждениелерде 235 коммунист, 380 комсомолец, јурт хозяйствонун 38 специализи, культуранын 23 ишчизи, јербойындагы Советтердин 116 депутады, 20 политинформатор, 40 агитатор, «Билгирлер» обществонун 82 члени, үй улустын советтеринин, нөкөрлик јаргылардын, албатынын шинжүзинин көп тоолу активисттери, спортты башкараачылар, газет-журнал таркадаачылар бар. Тын ийде.

Эмди совхозтын парткомы бу ийделерди бириктирип алган. Олордын ижин башкаратан Совет төзөлгөн. Идеологический иш аайынча бу Советке бастыра учреждение-лердин ле предприятиелердин партийный организацияларынын качылары эмезе башкараачылары, анайда ок бастыра төрт јурт Советтин председателдери, кезик общественный организациялардын башчылары кирди.

Темдектезе, бирлик политкүндерди партком ло цеховой партийный организациялардын качылары башкарып јадылар. Социалистический молјулар алары ла мөрөйдин итогторын көрөри — ишмекчи комитеттин ле специалисттердин колында. Спорт ло јашөскүримнин клубтарынын ижи — ВЛКСМ-нин комитединин башкартузында.

Иштин дисциплиназын тындыдары ла общественный ээжилерди кичеери јанынан иштерде партком, ишмекчи комитет ле јурт Советтер, анайда ок фермалардын башкараачылары, үй улустын советтери, нөкөрлик јаргылар туружат. Ого ок бастыра агитация, стенгазеттер ууланган.

Бастыра бу ийделерди анайда бириктиреле, партком

совхозтын јеринде јуртаган бастыра калыктын ортодо бирлик план аайынча элбек јартамал-политический ле таскамал иш өткүрер аргалу боло берди.

Коллективте идейно-таскамал ишти комплексный төзөөрдө, оны чокым ууламјылу өткүрер арга бар. Темдектезе, ол ок «Эликманардагы» совхозто партком тургускан планда темдектелген иштер улустын бастыра јүрүмине камаанын јетирет, је олордын төс учурлузы — ишке ле јакшы кылык-јанга үредип тазыктырары, идейно-јартамал иш.

Өскө коллективтерде чилеп ок, мында политшколдор ло кызыл толыктар, лекторийлер ле политкүндер, идеологический звенолор ло албаты-шинжүзинин постторы, ишке коммунистический күүн-тапту болоры учун тартыжу ла шефство-наставничество бар. Олор ончозы улустын иштеги ле общественный јүрүмде эрчимин бийиктедерине ууланган.

Бу задачаны бүдүретен јолдордын бирүзи — коллективтин, общественный организациялардын учурын бийиктедери. Профсоюзтын комитеттери, нөкөрлик јаргылар, үй улустын советтери ада-эзелери аракыдап турган билелерди, иштин дисциплиназын ла общественный ээжини бузаачыларды, ишке чыкпастарды, јалкуларды учетко алала, олордын кажызыла ла аңылу иш өткүрип турулар. Јакшы кылык-јанга тазыктырар көп сурактарды јурттагы текши јуунда шүүжип јадылар.

Культуранын комплекси јакшы ижин көргүсти. Он клубтын ла Культуранын туразынын, алты библиотеканын ла музыкальный школдын ийдезин культуранын комплекси эдип бириктирген. Комплекс партийный, профсоюзный, комсомольский организацияларла, јурт Советтерле, общественный организацияларла, школдорло кожо јаан иштерде туружат. Художественный самодеятельностьтын коллективтери бой-бойына јүрүжип, программалар алыжар аргалу боло берди. Өткүрип турган иштин чындыйы бийиктегени јарт.

Јартамал ла таскамал ишти бириктире (комплексно) өткүргени коллективте иштин арбынын бийиктедерине, улусты јилбиркедип иштедерине јөмөлтө эдип туру.

Областьта 1931 №-лү автотранспортный предприятиеин ле «Алтыгы-Оймондогы» совхозтын јозогыла «Мактулу иштин ээжизиле јүрер ле иштенер» деген кычырула коллективтин социально-экономический ле таскамал учурын бийиктедер, улустын иштеги ле общественно-полити-

ческий эрчимин бийиктедер иш элбеди. Андый коллективтерде иштинг ончо сурактары, улусты јакшы иштегени учун материальный ла моральный јилбиркедери, иштинг дисциплиназын бускандарды кату каруузына тургузары ла өскө јаан ла оок сурактар коллективтинг адынан эмезе коллектив ажыра бүдүп јат.

Дисциплинаны тыгыдатан, коллективти нак эдетен эн тын арга — ишти бригаданын эп-сүмезиле тözөйтöни ле тölөйтöни. Бистинг областьта колхозтордо ло совхозтордо андый 700 бригада ла звено иштеп туру, промышленностьто иштеп турган улустын 60 проценти андый эп-сүмеле иштеерине көчкөн.

Мында мөрөйди тözөөри, итогторын көрөри јенгил эмес. Анайда иштеп турган бригадада эмезе звенодо јартамал ла таскамал иш өткүреринде башкараачылар туружар учурлу.

Јүрүм јангыс јерде турбай јат. Оныла кожо идеологический иштинг ууламјызы кубулат. Бүгүнги күнде партийный организацияларда коммунисттерди контрпропагандистский иш учун, атеистический пропаганда өткүрери учун, ишке коммунистический күүн-тапту эдип үредип тазыктырары, јакшы кылык-јанга, советский патриотизмге ле пролетарский интернационализмге үредип тазыктырары учун каруулу эдип көстөп турулар.

Партийный организациялар тözөп өткүрип турган таскамал-политический иште бистинг классовый өштүле идеологический тартыжу курчый бергенин ајаруга алар керек. Идеиный тартыжуда бис өштүнинг шүүлтелери таркап турганына күүн-кайрал јок болор учурлу.

Областын партийный организациялары КПСС-тинг Төс Комитедининг июнь айдагы (1983 ј.) Пленумынын јөптөрин бүдүрип, идейно-таскамал иш једимдү болорына јаан ајару эдип турулар. Кезик организацияларда кажы бир ишти јанду ла өткүретен эмей деп өткүретени јоголып барып јат.

Ишкүчиле јаткандарды коммунистический үредип тазыктырары — бастыра партиянын кереги. Кажы ла коммунист иштеп турган ижинен камаан јокко, бойын партиянын эрчимдү ишчизи деп шүүп, јартамал-политический ле идеологический иште эрчимдү туружар учурлу.

К. ТИШКОВ,
КПСС-тинг обкомында
пропаганда ла агитация
бөлүктинг заведующийи.

КОММУНИЗМГЕ ҮРЕДЕР

Өзүп чыдап жаткан жиит үйени коммунизмге үредип тазыктырарына, жиит уулдарды ла кыстарды жүрүминде эрчимдү ле турумкай эдип үредерине, оморды творческий төзөмөл ишке көдүрерине партия жаантайын жаан ажару эдип жат.

Ленинский комсомолды партийный башкарап сурактар партиянын XXVI съездинин, КПСС-тин Төс Комитединин июнь айдагы (1983 j.) Пленумынын жөптөринде, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызынын нөкөр Константин Устинович Черненконын куучындарында тургузылган. Программа учурлу документ КПСС-тин Төс Комитединин «Комсомолды партийный башкарап мынан ары там жарандырап ла жашөскүримди коммунистический үредип тазыктырарында онын учурын бийиктедери керегинде» жөби болды.

Партиянын Ондойдогы райкомы, баштамы партийный организациялар жашөскүримнин иштеги ле общественно-политический эрчимин бийиктедери жанынан жаантайын кичеенип жадылар. Районнын комсомольский организациязы эки мунга шыдар уулдарды ла кыстарды бириктирет. Комсомолдордын көп нургуны материальный производодо.

Райондо ишкүчиле жаткандардын коллективтерине жиит ишчилерди школдор берип туру. Онынчы классты үренип божоткондордын 65 процентке шыдары жылдын ла иштеп артып туру. Омордын көбизи кандый бир специальностьту. Темдектезе, уулдар орто үредү керегинде аттестатла кожо механизатордын эмезе шофердын кере бичигин алып жат.

Школдын реформазы керегинде КПСС-тин Төс Комитединин апрель айдагы (1983 j.) Пленумынын жөбин шүүжерин райондо жаан жылбилү өткөн. Партийный организациялар, үредүчилердин коллективтери, колхозтор ло совхозтор мынан ары үренчиктерди ишке тазыктырап, оморго профууламжы берери, үренчиктердин общественно-политический

эрчимин бийиктедери јанынан нени эдетенин јартап, темдектеп алдылар.

Ол јанынан өткүрип турган иште бисте оног до озо јакшы ченемел бар болгон. Үренчиктерди эрчимдү иштене-рине ле јакшы кылык-јанду эдип тазыктырарында олар јурт хозјайстводо иштерде туружатаны јаан учурлу. Темдек-тезе, јаан класстарда үренип турган балдар кой төрөп турган өйдө турлуларга барып, сакмандагылайт. Оног эчки тараарында ла кой кайчылаарында турушкылайт. Јайгы каникулдарда иштенер четвөртинг аргаларын элбеде тузаланып јадыс. Јайгыда амыранып иштейтен лагерьлер ачылат, үренчиктердин производственный бригадалары ла школдын лесничестволары иштеп јат. Андый бригадалар ла лестничестводор јангыс ла орто школдордо эмес, баштамы ла сегисјылдык школдордо база төзөлип јат.

1983—1984 үредүлү јылда Калининнинг адыла адалган колхозтынг специалисттери Шашакмандагы сегисјылдык школдын үренчиктериле иштегендер. Балдар тракторды, агротехниканынг төзөгөлөрин үренген. Јаскыда үренчиктер колхозтынг кыраларында практика өттилер. Ченемелдү механизаторлорго баштадып, балдар кыра тырмаарында, аш үрендееринде, өскө дө јаскы иштерде туруштылар. Јайгыда балдар кыра одоп, сугарып турдылар. Анчада ла көп јыл өзөр өлөндөрдинг кыраларын кичеедилер. Оныла коштой ченемел өткүрип турдылар. Балдар бойлары үрендеген, удобрениеле азыраган, сугарган кырадан колхоз эки түжүм јуунаткан.

КПСС-тинг Төс Комитедининг апрель айдагы (1984 ј.) Пленумы тургускан задачаларды јүрүмде бүдүрөргө көпти эдер керек. Школдын ижин јангырта төзөөргө јангыс ла материально-технический јанын эмес, је анайда ок школдордын коллективтеринде морально-психологический айалганы јеткилдеер, ада-энелер ортодо ишти тынгыдар керек.

Јашөскүримди ишке тазыктырары оног ары ишкүчиле јаткандардын коллективтеринде көндүгип јат. Јиит ууларды ла кыстарды ишке алары, оларды ижине темиктирип, профессия берери, бойынын ижин кичееп эдер, ак-чек сагышту эдип үредип тазыктыратаны — районнын партийный организациязынын эн јаан задачазы болуп јат. Мында јииттердинг ле кыстардын ортодо социалистический мөрөйді чике төзөгөни тын тузазын јетирер.

Райондо тогус јүстен ажыра комсомолдор ишке коммунистический күүн-тапту болоры учун тартыжуда туружып јат. Јүстен ажыра комсомолец коммунистический иш-

тин мергендүчизининг ат-нерезин аданган. Профессия аайынча эн артыгы деп аданары учун, кымакайлаары ла чеберлеери учун, бийик арбынду ла чыгдыйлу иш учун тартыжу јашөскүримнинг ортодо элбеде төзөлгөн.

«КПСС-тин XXVI съездининг јөптөрин — јүрүмде бүдүрер» тема аайынча Лениннинг зачедында турушкандардын общественно-политический аттестациязы өдөрдө, комсомолдор бойларына бийик молјулар алала, ол молјуларды јенгүлү бүдүрип турулар.

Јашөскүримнинг иштеги ле общественно-политический јүрүмде эрчимин тыгыдатан јаан учурлу аргалардын бирүзи — комсомолдордын ла јашөскүримнинг производственный коллективтери. Ондой райондо андый он коллектив бар: алтузы мал өскүреринде, бирүзи јер ижинде, үчүзи промышленностьто. Комсомолдордын ла јашөскүримнинг бригадалары ла звенолоры комсомолдын комитедининг јуунында ла комсомолдордын текши јуунында јарадылала, оног директордын приказыла эмезе колхозтын председателининг јакарузыла јөптөлип јат. Бригадирге эмезе звеньевойго, аргалу болзо, коммунист кижини, иштин озочылын, шеф-наставникти көстөп јат.

Ого үзеери удурум өйгө комсомолдордын ла јашөскүримнинг коллективтери төзөлөт. Былтыр јайгыда азырал белетееринде комсомолдордын ла јашөскүримнинг 22 звенозы иштеген. Партийный организациялар андый коллективтерди бойынын ајарузында тударга кичеенгилейт. Өлөн ижинде 19 партийно-комсомольский группа иштеген, јашөскүримнинг коллективтерине 15 парторганизатор ийилген.

Быјыл јайгыда өлөн ижинде Карл Маркстын адыла адалган колхозтын Алтыгы-Талдудагы фермазында комсомолдордын ла јашөскүримнинг звенозы јакшы иштегендердин тоозында. Анда звеньевой болуп, јиит коммунист Ю. Мамаков иштеген, парторганизаторы Я. Клешев, групп-комсоргы Н. Унатова. Бу коллектив кажы ла онкүндүктин јакылтазын 120—130 проценттен бүдүрип турган.

Јиит ишчилерди үредип тазыктырарында коллективтин подрядыла иштегени јаан учурлу. Андый подрядла иштеп турган бригадаларда 60 проценти јиит ишмекчилер ле колхозчылар. Темдектезе, «Јолодогы» совхозтын Кара-Кобыдагы фермазында коллективтин подрядыла иштеп турган бригаданын 13 членининг јетүзи — ВЛКСМ-нинг члендери. Бригада бойынын ижин сүреен јакшы бүдүрип јат. Јииттердин ижин бригадир, партиянын райкомынын члени А. А. Кертешев билгир башкарат.

Јашöскүримди коммунизмге үредип тазыктырарында жаан учурлу ишти шеф-наставниктер бүдүрип жадылар. Бу иш райондо элбеде тözөлгөн. Колхозтордо, совхозтордо ло предприятиялерде наставниктердин советтери иштеп јат. Райондо 412 озочыл ишчилер беш јүске шыдар јииттерди ле кыстарды ишке тазыктырып, ологго бойынын ченемелин, эп-сүмезин берип, ишке коммунистический күүн-тапту эдип тазыктырып турулар.

Шеф-наставничество «Кенгидеги» ле «Јолодогы» совхозтордо, XXIV партсъездтин адыла адалган колхозто «Јуртхозтехниканын» райондогы биригүзинде јакшы тözөлгөн. Мында кажы ла јиит ишчиде бойынын таскадаачызы бар. Шеф-наставниктердин ортодо 216 кижии — КПСС-тин члендери, 137 — партиянын ла комсомолдын ветерандары. Ологордын тоозында — Социалистический Иштин Геройы Т. И. Марчина, СССР-дин албаты үредүчизи Ю. М. Ойноткинава.

«Јолодогы» совхозто јиит ишчилердин сүреен јакшы наставниги — уйлардын фермазында коллективтин бригадири КПСС-тин райкомынын члени М. П. Төчинов. Максим Пиянтинович кыска өйдин туркунына бригаданы райондогы социалистический мөрөйдин озочылы эдип алды. М. П. Төчинов уй саап ла азырап турган улустын ижинчике тözөп, иштенерге јарамыкту айалга тözөп, коллективти нак эдип алды. Бригадир анчада ла јиит ишчилерге ајарынкай. Онын да учун райондогы социалистический мөрөйдин озочылдарынын тоозында јиит уй саачы Эмилия Сортоева. Уй саачылар бойлорында социалистический молјулу, общественный јүрүмде эрчимдү туружып, бойынын текши үредүзин ле идейно-политический кемин бийиктедип жадылар.

Райондо билелерле иштеери элбеди. «Јуртхозтехникада» слесарь болуп иштеп турган Ефим Андреевич Максимов 28 жылдын туркунына 24 специалист үредип белетеди, ол тоодо бойынын уулын Андрейди. Кичү Максимов — иштин озочылы, жаан общественный иш өткүрип јат, ВЛКСМ-нин обкомынын члени.

Быјыл јайгыда КПСС-тин членине кандидат эдип, койчы комсомолец Кармаков Григорийди алган. Онын адазы «Јолодогы» совхозтын озочыл койчызы, парткомнын члени А. Ч. Кармаков. Кармаковтордын билезинен турган бригада быјылгы жылдын итогторы аайынча райондогы социалистический мөрөйдө баштапкы јер алган.

XXIV партсъездтин адыла адалган колхозто уй азырап турган Ечешевтердин билези районнын эл-јонын оморкодот. Колхоз јүрүминин озочылдары Ечешевтер јакшынак кыстарды — СССР-дин Верховный Совединин депутадын Светлана Ерельдеевнаны ла албатынын депутаттарынын областной Совединин депутадын Урсулана Ерельдеевнаны чыдаткан.

Јашөскүримди ишке тазыктырганыла коштой районнын коммунисттери јуучыл-патриотический таскадуга јаан учур берип јадылар. Бу задачаны партийный комитеттер ветерандардын советтери ажыра бүдүрип турулар. Ветерандардын райондогы Соведин Д. Д. Щетинин башкарып туру. Бу күндерде ветерандар Улу јенүнин 40-чи жылдыгына учурлай јаан иш өткүргилейт.

Кенгиде С. Н. Вилисов баштап турган ветерандардын соведи эрчимдү иштеп туру. Куладыдагы советтин (председатели Э. К. Ямаев), Күпчегендеги советтин (председатели О. С. Мандаев) јакшы ижин темдектеерге јараар. Ветерандар пионерлерге ле комсомолдорго краеведческий музейлер төзөөрине болужып турулар. Андый музейлер Ондойдо, Караколдо, Куладыда орто школдордо төзөлгөн.

Краеведческий музейлерге ле толыктарга, Лениннин комнаталарына ла залдарына материалдар јууганы јашөскүримди патриотизмге тазыктырарында јаан учурлу.

Ада-Төрөл учун Улу јууда совет албатынын јенүзинин 40-чи жылдыгына учурлай военно-патриотический таскаду јанынан иш анчада ла тындыды. Районнын көп јиит ишчилери Улу јенүге учурлай эрчимдү иштенип турулар.

Райондо Төрөли учун јүрүмин берген улустын ат-нерелү керегин үргүлјиге кереестеп арттырары јанынан јаан иш өдүп јат. Јоло јуртта совхозтын комсомолдоры Мактын кереес јазалын тургустылар. Онын јанында байрамду күндерде митингтер өдөт. Анда пионерлердин туштажулары болуп јат. Мында пионерлерге ле комсомолго алып јат.

Совет Черүге ууларды јыргалду айалгада үйдежери јанжыга берди. XXIV партсъездтин адыла адалган колхозто «Слер черүде турганча, бис сакып аларыс» деген тематический энгирлер јилбилү өдөт. Андый энгирлердин программазында — конкурстар, маргаандар, черүге атанып јаткандар ортодо јилбилү мөрөй; мында јииттер черүде служить эдерине канайда белетенип алганын: тарылга тагып болор бо, бойын ару-чек тудары кандый, автоматты билер бе, черүдеги ээжи-јанла таныш па? — ончозын ченеп көргилейт.

Черүге атанып јаткандарга ада-энелери, најы-нөкөрлөри јакшы служить эт, јаман адын чыкпазын деп јакаргылайт. Комсомолдын организациязы төрөл јуртынын јүрүми, улузы керегинде фотографияларлу, јурт улустын јакылтазын салган альбом берип јат.

Колхозтын комсомол организациязы черүде турган уулдарла письмолжып турат. Черүден јанган уулдар көп нургуны төрөл јуртында артып јат. Олорго колхозтын правлениези болуш акча берет, айылду болгондорго квартира берилет. Бойына тура тудуп турган улуска колхоз јарган агаш ла өскө дө стройматериал берип туру.

В. И. Ленин РКСМ-нин III съездинде куучын айдарда јашөскүримнин алдына коммунизмге үренер задача тургускан. Ол задачаны јүрүмде бүдүрери јанынан районнын коммунисттери кичеенип турулар.

Г. ТРИЯНОВА,
КПСС-тин Ондойдогы рай-
комынын оргбөлүгинин за-
ведующийи

ТУУЛУ АЛТАЙ АДА-ТӨРӨЛ УЧУН УЛУ ЖУУНЫНГ ЖЫЛДАРЫНДА

Ада-Төрөл учун Улу жуунын жылдарында совет албаты фронтто ат-нерелү жуулажып, тылда эрчимдү иштенип, бастырателекейлик-исторический учурлу жегү алган.

Ол кату жылдарда Коммунистический партиянын башкараачы ла төзөөчи ийде-чыдалы көргүзилген. Партия социализмнин артыктузын тузаланып, өштүни жегерин жеткилдеген. Горно-Алтайский автономный областьтын ишкүчиле жаткандары фронтко аткарган талдама уулдары элбек фронттын башка-башка жерлеринде өштүле ат-нерелү жуулашкан.

Жуунын баштапкы беш айында фронтко 700 ажыра коммунист аткарылган. 1943 жылдын ноябрь айга жуулажып турган черүге ВКП (б)-нин 1250 члени ле членге кандидаттар аткарылган, эмезе областьтын партийный организациязынын 60 проценти фронтто болгон. 1934 жылда жайгыдагы жаан жууларда Туулу Алтайдан 1400 коммунист жуулашкан.

1943 жылдын 1-кы ноябрьга областьтан черүге 26596 кижичи алылган, ол тоодо фронттордо жуулажып турган черүде 24090 кижичи болгон. Анайда жуунын жылдарында черүге ондор мунг кижичи алылган. 1943 жылда 19 ноябрьга Осоавиахим ажыра 1010 медсестра ла сандружинница белетелген, олардон 460 кижичи фронтко аткарылган. Ада-Төрөл учун Улу жууда Туулу Алтайдан бастыразы 724 үй кижичи турушкан.

Ада-Төрөл учун Улу жуу башталарда, областьтын комсомольский организациязында ВЛКСМ-нин 7300 члени бар болгон. Жуунын жылдарында областьтын комсомолы фронтко 7320 комсомолец ийген. Ол ок жылдарда ВЛКСМ-нин членине 9150 уул ла кыс алылган. 1945 жылда март айда Туулу Алтайдын комсомольский организациязында 566, баштамы организацияда 6800 комсомолец болгон.

Коммунистический партия ла совет башкаруу Туулу Алтайдан Ада-Төрөл учун Улу жууда турушкандардын ат-нерелү жуулашканын бийик темдектеген. СССР-дин Верховный Советинин Президиумы Туулу Алтайдан 6870 жуучылды ордендерле, медальдарла кайралдаган.

Ада-Төрөл учун Улу жуунын фронтторунда фашист ол-
жочыларла ат-нерелү жуулашканы учун Туулу Алтайдын
25 кижизине Совет Союзтын Геройынын бийик ат-нерези
адалган. Ол тоодо 13 кижичи — КПСС-тин члендери, 11 —
ВЛКСМ-нин члендери.

Туулу Алтайдан жууга атанган бастыра улустаң 18280
кижичи фронтто корогон. Олордын ат-нерезин кереестеп Гор-
но-Алтайск городто «Жуучыл мактын» мемориалы јазал-
ган. Областын 82 јуртында обелисктер тургузылган.

Бүгүнги күнде бистин областыта Ада-Төрөл учун Улу
жууда турушкан беш мунга шыдар кижичи јуртап јат.

Жуунын калапту јылдарында көп улус Коммунисти-
ческий партияга кирген. Жуунын алдындагы јылда об-
ластын партийный организациязына партиянын члени-
не 180 кижичи алылган болзо, жуунын баштапкы јылында
212 кижичи алылган.

Ада-Төрөл учун Улу жуунын јылдарында областын
партийный организациязына 1330 кижичи кожулган, ол жуу-
нын алдындагы тоозынын үчинчи үлүзи. Партияга јангы
члендер алылганы областын парторганизациязын там-
тынытты, албаты-калыккла колбуларын элбетти.

1943 јылда 1-кы ноябрьга албаты-хозяйствонин бөлүк-
теринде иштеген 1632 коммунисттен 488 кижичи јурт хо-
зяйстводо иштеген, ол тоодо: 147 — колхозтордын пред-
седательдери, 73 — мал өскүрер фермалардын заведующий-
лери, 11 — койчы, 15 — уй саачы; 101 коммунист совхоз-
тордо, 27 — МТС-терде иштеген; областын промышлен-
нозында 93 коммунист; административный, советский,
партийный иште 652 коммунист иштеген.

Жуунын баштапкы ла күндеринен ала үй улустын, јаан
класстардын үренчиктеринин, студенттердин ортодо фронт-
ко атанган өбөгөндөринин, адаларынын, уулдарынын ла
карындаштарынын ордына иштеер патриотический амаду
тыныды.

1944 јылда 1-кы январьга Туулу Алтайда 16 јаштаң
өрө колхозчылардын 84 проценти, трактористтердин 80 про-
центи, комбайнерлордын көп нургуны, агрономдордын
90 проценти үй улус болгон. 29 үй кижичи тракторный бри-
гаданын бригадири, 525 — мал өскүрер фермалардын за-
ведующийлери, көп үй улус јалаң ижинин бригадирлери
болуп иштеген. Жуунын јылдарында КПСС-тин члендери
үй улустын тоозы эки катап көптөгөн (1941 ј. — 416,
1945 ј. — 976).

Жуу өткөн төрт јылдын туркунына областыта, бастыра

ороондо чылап ок, албаты-јон акту бойынын күүниле берип турган акчадан коруланар фонд төзөлгөн. Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары коруланарынын фондына облигациялар, акча, алтын ла мөнгүн немелер берип тургандар. 1941 жылдын август айынын учына јетире јангыс ла областьтын төс городынын улузынан 325865 салковой акча ла баалу немелер кирген. Баштапкы үч жылда областьтын улузы коруланар фондко 19 миллион салковой берген. Ого үзеери 59527 мунг салковойдын облигацияларын ла лотереялар садып алгандар. Јуунын жылдарында бистинг областьтан госуларствонын бюджетининг кирелтезине үч јүс миллион салковойго шыдар акча кирген.

Јуу өткөн төрт жылдын туркунына Туулу Алтайдын колхозторы госуларствого 2 миллион 637 мунг пуд аш, 8200 пуд сарју, 108 мунг уйдын терезин, 187 мунг койдын терезин берген. Область ороонго 220 мунг центнер эт, 750 мунг центнер сүт, 99 мунг пуд түүк, ондор мунг центнер брынза, көп аннын мүүзин, 24500 ат табыштырган.

Јуу башталган баштапкы ла күннен ала Совет черүни јепсеерине акча јуур иште областьтын комсомолдоры ла јашөскүрими эрчимдү турушкан. Олор 1933 ј. ноябрь айга јетире «Алтайдын комсомолы» ла «Алтайдын колхозчызы» деп адалган танковый колонналарга воскресниктерде иштеп алган 2665 мунг салковой акча бергендер.

Јуунын жылдарында школдордын үренчиктери областьтын колхозторына ла совхозторына өлөнг эдерине ле аш јуунадарына тын болушкандар. 1941 жылдын июлинен 1943 жылдын октябрине јетире үренчиктер областьтын колхозторында 780 мунг трудкүн иштеп алгылаган. Олор госпитальдарга 500 центнер эм өлөнг јууп табыштырган.

СССР-дин Верховный Соведининг Президиумы 1946 ј. июньдагы Указыла Туулу Алтайдын 8750 ишчизин «1941—45 јј. Ада-Төрөл учун Улу јууда ат-нерелү иштенгени учун» медальла кайралдаган.

Ада-Төрөл учун Улу јуу божогон кийнинде областьтын партийный организациясында коммунисттердин тоозы чик јок көптөгөн. 1946 жылдын ортозына јетире 1076 коммунист кожулган. Олор көп нургунында Черүден јанган улус. Ого үзеери 1945—1946 јј. партиянын членининг кандидадына 627 кижии, партиянын членине 609 кижии алынган.

Областьтын партийный организациязы јуунын кийнинде экономиканын төс бөлүгин — јурт хозяйствоны өскүрерин кичееген.

М. РОДЬКИН.

МОНГОЛИЯ БҮГҮН

26 ноябрьда Монголиянын албаты-калыгы, олорло кожо социализмниг ороондорынын ишкүчиле жаткандары Монголиянын Албаты-революционный партиязынын III съездинин 60-чы жылдыгын ла Монголиянын Албаты Республикасы тззөлгөннинин 60-чы жылдыгын темдектеп байрамдадылар.

Ороон ичкери өзүминде капитализмниг жолына турбай, көнү социализмге барары жанынан МНРП-ниг III съезди жарадып жөптөгөн стратегия, Албатынын республиказын жарлаганы, демократический конституциязын жөптөгөни ороон түрген өзүп жаранар аргалар ачкан.

МНРП Маркстын ла Ленинниг улу үредүзиле Монголиянын чокым айалгазы аайынча творческий башкарынып бүдүрген социально-экономический жагыртулар жебрен Монгол жеринин кеберин танытпас эдип кубулткан. Монгол албаты бойынын быжу нажыларынын кысканбай берип турган болужына жөмөнп, азыйда сондогон феодальный орооннын ордына социалистический государство тззөдилер.

МНР-дин экономиказынын өзүмин көргүзерже 1960 жылдан ала алып жадылар. Ол тегин учурал эмес: шак ла жирме беш жыл мынан кайра, 1960-чы жылга жетире, ороондо феодализмнен социализмге көчөтөн исторический өй түгенген деп айдарга жараар. Революциянын кийниндеги баштапкы жылдарды алза, анда бүгүнги күнле тундештиргедий не де жок. Революциядан озо Монголияда промышленность, ишмекчи класс жок болгон. Улузынын сок жагыс эткен ижи — көчүп жүрүп, мал өскүрери. Албаты-хозяйствоннын көп нургун бөлүктерин орды жок жерде баштаарга келишкен.

МНР-де жаан предприятиелер бастыразы Совет Союзтын болужыла тудулган. Карындаштык ороонног барган инженерлер, техниктер, ишмекчилер монголдорды чүмдү машиналарда иштеерине үреткен, олорго бойынын билерин, чснемелин берген.

Жүк ле калганчы жирме жылда СССР-дин технико-экономический болужыла республикада 700 албатыхозяйствен-

ный объекттер бүделе, иштеп баштаган, ол тоодо эн жаан 170 предприятие бүгүн орооннын бастыра промышленный продукциязынын тал-ортозын эдип чыгарып туру.

Озочыл совет техниканы, науканын ла техниканын же-димдерин, жаңы эп-сүмени тузаланган шылтуунда иштин арбыны бийиктейт. 1960 жылдан ала 1983 жылга жетире промышленностьто иштин арбыны 3,1 катап, строительстводо 3,4 катап бийиктеген. Иштин арбыны бийиктеген шылтуунда эдип чыгарган продукция 40 процентке көптөгөн. Промышленностьто колло эдер иш астайт. Энергетикада колло бүдүрер иш 90 процентке, горнорудный промышленностьто — 70, жеңил — 60, аш-курсактын промышленнозында 90 процентке астаган.

Бойынын экономиказы тыгып өскөниле кожо Монголия социализмнин ороондоры өмөлөжөр программаны бүдүреринде эрчимдү туружа берди. Бүгүн республика СЭВ-тин члендери ороондорго тереден ле түктен эткен кийим, молибден, флюорит, таш көмүр, керек дезе аш ла картошко аткарып жат. МНР-дин электро-центральдары иштеген энергия социализмнин најылык ороондорынын Улан-Батордон Берлинге жетире чөйилип барган текши энергосистемазына кожулган. Удабай Бага-Нурдагы ГРЭС иштеп баштаза, Монголиянын энергетикада жөмөлтөзи оног тыгыыр.

Карындаштык госуларстволордын најылык колбуларын тыгыдарында ла элбедеринде телекейлик хозяйственный организациялар жаан учурлу болгоны СЭВ-тин члендери ороондордын башчыларынын 1984 жылда жайгыда Москвада өткөн экономический жууны темдектеген. Андый телекейлик организациялар — «Монголсовцветмет» ле «Эрдэнэт» деп комбинат.

«Эрдэнэтти» тудуп бүдүргениле кожо республиканын түндүк-күнбадыжында жаан экономический район төзөлгөн. Анда жеңил ле аш-курсактын, агаш жарар промышленностьтын, строительный индустриянын жаан предприятие-лери, госхозтор, культуранын учреждениелери иштеп жат.

«Эрдэнэт» жап-жаңы технологический жазалдарла, бийик арбынду иштеер машиналарла, станокторло, агрегаттарла жепселген, ишти автоматический башкарап электрон системалу, озочыл технология тузаланган предприятие. Коллективте орустар, монголдор, өскө дө нациялу улус нак биледе эрчимдү иштенет. Интернациональный коллектив бийик үредүлү ле таскадулу ишчилер белетейтен, жаңы кижини үредип тазыктыратан школ боло берди.

Ортоктошкон монгол-совет предприятиелерде эдилген продукциянын көп нургуны көп жылдарга тургускан жөптөжүүлөр аайынча СССР жаар аткарылат. Ол сырьены совет нажылар алала, производствоны чике пландап, көп тоолу металлургический, химический ле өскө заводтордын ижин жеткилдеп жадылар. Ол предприятиелер эдип чыгарган продукция учун алган кирелтеден Монголияга келишкен үлүзи республиканын албаты-хозяйствозын өскүрерине ууланьп жат. Анайда госуларстволор ортодо ортокко иштеп турган биригүүлөр, комбинаттар ла предприятиелер социализмнин нажылык ороондорьна көп кирелте берип туру.

Социалистический экономический интеграциянын Комплексный программазы аайынча Монголиянын Албаты-Республиказынын албаты хозяйствозын өскүреринде СЭВ-тин өскө дө члендери ороондо туружьп жадылар.

Карьндаштык ороондор Монголиянын жер алдында бар байлык-жөөжозин бедреп табарьнда ла тузаланарьнда эрчимдү туружьп тургандарьн агылап темдектеер керек. 1976 жылдан ала МНР-дин жеринде СЭВ-тин члендери ороондордын телекейлик геологический экспедициязы иштеп туру. Карьндаштык ороондордын геологторы көп жерлерде өндү темирлердин рудазьн, таш-көмүр, фосфориттер ле өскө дө байлык-жөөжө тапкандар.

СССР-ле, өскө дө карьндаштык социалистический госуларстволорло өмөлөжип турганынын шьлтуунда МНР-дин ле өскө дө кезик социалистический госуларстволордын экономиказынын өзүминин кеми СЭВ-тин Европадагы члендери ороондордын кемине тендежип барьп жатканын Москвада өткөн Экономический жуун темдектеген.

Монголия калганчы жылдарда империализмнин базьнчыгынан жаьымданала, жагы өзүп баштаган кезик ороондорго болужьп турганын агылу темдектеер керек. Темдектезе, МНР бойьнын арга-чыдалыла Лаоско поликлиникалу больница, мал өскүреринде ченелте эдер станция тудуп берди. МНР Вьетнамда мал өскүрер ишти жарандьрына, Афганистаннын Демократический Республиказына ла Кампучияга специалисттер белетеерине болужьп жат. Монголия телекейдин өскө дө көп ороондорьла садыжьп туру.

Монголия-совет нажылыкты там тындыдарьнда бу жуукта МНРП-нин Төс Комитединин Генеральный качьзы, МНР-дин Министрлер Совединин Председатели нөкөр Жамбын Батмунх Совет Союзта болгоны ла Совет госулар-

ствонунг башкараачы ишчилериле тушташканы јаан учурлу болды. Москвада најылык айалгада өткөн туштажуда совет ле монгол албатынын најылыгын там тынгыдарын, КПСС ле МНРП, СССР ле МНР өмөлөжөрүн там элбедерин ле теренжидерин шүүжип жөптөшкөн.

Монголиянын социально-экономический өзүминин пландарын бүдүрерине Совет Союз интернациональный болушты мынанг да ары берер деп, КПСС-тинг Төс Комитединин Генеральный качызы, СССР-динг Верховный Совединин Президиумынын Председатели нөкөр Константин Устинович Черненко айтканын монгол албаты тынг сүүнип укты.

СССР ле МНР өмөлөжөри там ла теренжип, чокым ууламжыларлу боло берди. Эмди 2000-чы жылга жетире өмөлөжөтөн программа тургузылып јат. Эки орооннын келер бешжылдыкка албатыхозяйственный пландарын колбоштырар иш божоды.

Монгол албаты бойынын марксистско-ленинский партиязына баштадып, ороондо јаан социально-экономический јангыртулар этти. Эмди хозяйственный ле культурный строительствонын јаан задачаларын бүдүрип, социализмнин аргаларын билгир тuzаланып, Монголияда социализмди тынгыдар ишти оног ары көндүктирип туру. Бу јаан учурлу задачаларды јенүлү бүдүрерине МНРП-нинг Төс Комитединин VIII пленумынын жөптөри ууланган.

Монголиянын једимдери, ороон социализмнин јангы јаан задачаларын бүдүрип турганы — социалистический најылыктын политический ле экономический ийдези телекейде там тыгып турганын керелейт. МНРП, Монголиянын албатызынын госуларствозы социализмнин најылык ороондорынын госуларствозы социализмнинг најылык ондорынын бирлигин тынгыдарына, өмөлөжөрүн элбедерине ууландыра јаан иш өткүрип турулар.

Монголиянын Албаты Республиказы телекейде империализмнинг калју ийделерининг бурузыла катулана берген айалганы јымжадарына, јуу-јепселдерди көптөдөрүн токтодорына, јуу башталар јеткерди астадарына ууландыра социализмнинг најылык ороондоры өткүрип турган иштерде эрчимдү туружат, агрессиянын ла јуунын политиказына удурлашкан тартыжуда бастыра прогрессивный ийделерди бириктирерине кичеенет. Азияда амыр-энчүни ле јеткер јок болорын јеткилдеери јанынанг Монголиянын баштанга кайын ла шүүлтелерин бастыра албатылар јарадып турулар.

Н. КУЛОВ.

ИМПЕРИАЛИЗМНИНГ ПРОПАГАНДАЗЫНА УДУРЛАШКАН ТАРТЫЖУНЫ ТЫНГЫДАР

Империализм ле онын көдөчилери социалистический телекейге удурлаштыра бойынын каршулу ижин тынгыдып, социализмнин ороондорынын бирлигин жайрадарга амадагылайт деп, партиянын XXVI съездинде темдектелген.

«Классовый өштү социализмди жоголторго амадаганын жажырбай туру» деп, КПСС-тин Төс Комитединин июнь айдагы (1983 ж.) Пленумында айдылды.

США-нын президенти Рейган 1982 жылда июнь айда Англиянын парламентиңде айткан куучынында бойынын најыларын «коммунизмди жоголтотон крестовый походко» кычырган. Совет Союзка ла социализмге удурлаштыра империализм өткүрип турган дипломатиянын учуры андый. Өскө каршулу иштер өткүргениле коштой империализм СССР-ди социализмнин өскө ороондорыла өөркөштирерге, социализмди жаңы жайымдалган ороондордын алдына не ле деп жабарлайла, жиит госуларстволорды социализмнин жолына тургустырбаска кичеенип турулар.

1983 жыл башталарда США-да министерствого түңгей жаңы орган тзөлгөн. Онын алдына США телекейди бийлейтен политиказына жөмөлтө эдетен пропаганда өткүрер задача тургузылган. Анайда социализмге удурлаштыра өткүретен психологический жуунын штабы тзөлгөн.

США-нын администрациязы андый штаб тзөйлө, идеологияда тартыжуны госуларствонын политиказы эдип алды, коммунизмге ле Совет Союзка удурлажа тартыжатан пропаганда баштады. Бу пропаганданы өткүрерге США жүзүн-башка эп-аргаларды, ол тоодо жуулап, олжолоп кирер жеткер эдерин тузаланат.

Керектер анайда боло бергенинен улам, биске идейный тартыжуда бойыста бар аргаларды тузаланарга келижет. Онын учун: идейно-теоретический билгирлерди жаантайын жарандырып турар; кижиликти соныркаткан сурактарды жартаары жаанынан өштүни озолоп турар; империализмнин

пропагандазында каршулу кылыктарды иле-жартына чыгарар; бастыра үредүде ле политико-таскамал иште классовой ууламжыны тынгыдар. Анайда эдерин бистен КПСС-тин Төс Комитединин июнь айдагы (1983 j.) Пленумы некеген. Бу некелте аайынча буржуазиянын, империализмнин пропагандазына удурлаштыра бис өткүретен контрпропаганданы үредүнин ле политико-таскамал иштин жаан учурлу бөлүги эдер задача туруп жат.

Бу ишти төзөөрдө КПСС-тин байлык ченемелиле, В. И. Лениннин теоретический шүүлтелериле башкарынар керек. Улу башчынын иштеринде бу сурак ончо жанынан теренжиде жарталган.

В. И. Ленин бойынын иштеринде контрпропаганданы «кандый ла айалгада, кандый ла өйдө, кайда да болзо, бойынын партийный политиказы аайынча» күүн-кайрал жоктон өткүрер керек деп айткан.

Контрпропаганданын амадулары ла задачалары: совет улусты классовой тартыжунун исторический өзүминин закондорун билер эдип, эл-жоннын жүрүминде болуп турган керектердин классовой учурун ондоорына үредип тазыктырары, совет кижини социализмге өштү идеологияны ла ишти, бистин жүрүмде болуп турган коомой кылыктарды жаратпас күүн-тапту эдип үредип өскүрери; империализмнин каршулу кылыктарын иле-жартына чыгарары, империализм кижиликтин алдында турган сурактарды бүдүрүп болбойтонын улуска жартаары.

Анайда контрпропаганда идеологический иштин аңылу бөлүги болуп жат. Контрпропаганданын алдында мындый үч бөлүк задачалар тургузылган: классовой өштүнин өткүрүп турган ижин шингдеери ле онын пропагандазынын төс ууламжыларын жартаары; өштүнин кылыктарынын иле-жартына чыгарына бистин пропаганда белен болоры; пропаганданы керектү материалдарла жепсеери.

Контрпропаганда бүгүнгү күнде анчада ла жаан учурлу болгонын КПСС-тин Төс Комитединин июнь айдагы (1983 j.) Пленумы темдектеген. «Эмдиги өйдө эки башка политический системанын, социализмнин ле империализмнин ортодо, эки башка көрүм-шүүлтенин ортодо сүреен тын тартыжу өдүп жат. Жер үстинде миллиондор тоолу улустын сагыш-шүүлтези учун тартыжу өдөт. Кижиликтин келер өйи бу идеологический тартыжу неле божогонунан камаанду болор» — деп, Пленумнын жөбинде айдылган. (КПСС-тин Төс Комитединин июнь айдагы 1983 j. Пленумынын материалдары, 17 стр.).

В. И. Ленин контрпропаганданы төзөөр ээжилерге жаан учур берип, оларды идеологический иштинг эн керектү аргазы деп айдып туратан.

Контрпропаганда классовой өштүнинг идеологиязына ла пропагандазына орооннын ичинде, анайда ок гран ары жанында өдөри керектү. Онын учун оны ичбойындагы ла тышжанындагы контрпропагандага бөлиирге жараар.

Тышжанындагы контрпропаганда партия гран ары жанында өткүрип турган политический ле идеологический иштинг системазында тuzаланылат. Ол ишти партия классовой өштү ишмекчи класстын теоретический үредүзин — марксизм-ленинизмди жамандаар амадула өткүрип, КПСС-тинг ичбойындагы ла тышжанындагы политиказынын амадуларын ла учурын өнөтийин жастыра жартаарга турган идеологический ле пропагандистский кылыктарын иле-жартына чыгарарга тuzаланат.

Ичбойындагы контрпропаганда бойынын ижин орооннын бойында өткүрет. Онын задачазы — өштүнинг идеологиязы ороондо таркаар арга бербейтен иш өткүрери. Бу иште өштүнинг пропагандазынан озолооры жаан учурлу. Идейный өштү бойынын быжар амадуларына тuzалангадый сурактарды албаты-калыкка озолоп жартап турар. Бу задачаны бүдүреринде марксизм-ленинизмнин үредүзининг, КПСС-тинг ле Совет государствонинг учуры жаанайт.

Бу иште совет улустын көрүм-шүүлтезин бийиктедери жаан учурлу. Ол задача партиянын идеологический ижининг өскө ууламжыларыла колбулу. Коммунистический көрүм-шүүлтени бийиктедерге албаты-калык марксизм-ленинизмнин теориязын, К. Маркстын, Ф. Энгельстин, В. И. Лениннин произведениелерин, партиянын документтерин, онын башчыларынын иштерин үренип жадылар. Социализмде жүрүм капитализмде жүрүмнен артык болгонун чокым једимдер, тоолор ажыра көргүзер керек.

Анайдарда өштүнинг, жартаза, империализмнин идеологиязы ороондо таркаар арга јок эдерге совет улусты ажындыра белетеери керектү.

Контрпропаганданы өткүрерде ишти научный быжу төзөлгөлү, классовой партийный ууламжылу, жүрүмде, идеологический тартыжуда көдүрилген сурактарла јуук колбулу өткүретени анчада ла жаан учурлу.

Анайда: коммунистический сагыш-шүүлтези бек, өштүнинг идеологический камаанына алдыртпас, империализмнин каршулу пропагандазы жанынан сергелен болоры, идеологический өштүле тартыжуда марксизм-лени-

низмнин үредүзин тузаланып билери, керектү учурада аңылу жакару ла инструкция сакыбай, социализм совет жүрүм учун күүн-кайрал жок тартыжарга белен болоры — кажы ла совет кижинин кылык-жаңы боло берер учурлу.

Оны анчада ла жашөскүримди үредип тазыктырарда аяруга алар керек. Совет улустын чыдап жаткан жиит үйезин үредип тазыктырар бастыра иштерде контрпропаганданын некелтелери бүдөр учурлу. Жаңы өзүп жаткан жиит улус класс ла класстын жылбүлери, революционный шүүлтөлү болоры, социалистический жүрүм, социалистический жаңыртулар кыйалта жоктон керектү деген сөстөрдү жакшы билери керектү. Мында жиит улусты буржуазиянын ла оок-буржуазиянын идеологический салтары таркаган кажы ла учуралды жаратпай тартыжар эдип тазыктырары жаан учурлу.

Озолодо өткүрер контрпропаганда совет жүрүм артыкту болгонын, социализмнин төс ээжилерин улай ла жартап айдып берери кирип жат. Мында бистин жүрүмистин политический ле экономический төзөлгөлөрүн, кажы ла кижиден — чыдаганынча, кажы ла кижиге эткенинче берер ээжини бүдүрерин, общественнын члендерин научный коммунизмнин идеологиязына, пролетарский интернационализмнин, совет патриотизмнин ээжилерине тазыктырарын, тыш политикада башка-башка общественно-политический жаңду ла социальный жүрүмдү ороондор амыр-энчү коштой турар аргалузын жартаары керектү.

Озолондыра өткүрер контрпропагандада буржуазный обществодо жүрүмди, анда ас тоолу бай капиталисттер, монополиялардын ээлери көп тоолу ишкүчиле жаткандарды кулданып, күчин жип турганын капитал бийлеген ороондордо бүгүнгү керектер ажыра көргүзери кыйалта жок керектү.

Социализмде — СССР-де ле социализмнин өскө дө ороондорында бастыра улус тен, жайым болгонын, иштенер, жүрүм жүрер, амыранар, акча төлөбөй үренер ле эмденер, карыза пенсия алар, квартиралу болор, государствонун керектерин башкарап праволорлу болгонын, Конституцияда бичилген бу праволорын тузаланып турганын көргүзөле, ол ок өйдө капитализмде улуста праволор ас болгонын көргүзөр керек. Капитализмнин ороондорында улус иштенер правозын тузаланып болбой жат деп айдала, оны «текши рынокко» бириккен ороондордо одус миллион кижиде иш жок деп жартаар. Ненин учун дезе, капитализмнин экономикасында улай ла кызалангдар бололо, производство

жабызап, көп заводтор ло фабрикалар жабылып јат. Ишмекчилер иш јок артат. Онон улам миллиондор тоолу улусторолоп жүрүп јат. Капитал бийлегенин јоголтпогончо андый түбектен айрылар арга јок болгонын јартап айдып берер. Капитал бийлеген ороондордо үренгени, эмденгени учун көп акча төлөөр керек. Иш јок жүрген јоктуларда, тегин иштеги ишмекчилерде, крестьяндарда андый акча јок болордо, олар балдарын үредер аргалары јок, оорыза больницада јадып эмденгени учун төлөп болбос учун јазылып болбой шыралап јадылар. Бастыра бу керектерди контрпропагандада тузаланары керектү.

Империализмнинг идеологиязына удурлаштыра өткүрип турган контрпропагандада өштү бистин жүрүмди, Совет јангы, социализмди јабарлаганын ол ло тарый илејартына чыгарып, туй согор керек.

Анайдарда, контрпропаганда өткүрөтени — ол өштүнинг пропагандазынан јангыс ла коруланатаны эмес. Ол — империализмге, онын пропагандазына удурлажа тартыжатан бистин идеологический ижистин бир бөлүги болуп јат. Онын учун контрпропаганда аайынча өткүрген кажы ла иш идеологический өштүнинг пропагандазын јаратпас, өштүле күүн-кайрал јок тартыжарга белен эдип совет улусты үредип тазыктырар стратегический задачала колбулу. Гранары јанында империализмнинг радиостанцияларынан таркаган кажы ла радиоүн — ол социализмди јоголтор амадулу өштүнинг үни болгонын бистин улус билер учурлу.

М. РОДЬКИН,
КПСС-тин обкомында политүредүнинг Туразынын
заведующийи.

БАЖАЛЫКТАР

Партиянын пландары — албатынын пландары	3
Арга-чыдалды бириктирер	8
Коммунизмге үредер	13
Туулу Алтай Ада-Төрөл учун Улу жуунун жылда- рында	19
Монголия бүгүн	22
Империализмнин пропагандазына удурлашкан тарты- жуны тыгыдар	26

СОДЕРЖАНИЕ

Планы партии — планы народные	3
Если объединить усилия	8
Учить коммунизму	13
Горный Алтай в годы Великой Отечественной войны	19
Сегодняшняя Монголия	22
Контрпропаганда в системе идеологической, полити- ко-воспитательной работы	26

4 акча